

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus XV. Argumentum. Requisita à Fundatore in limine foundationis
Canonicatus qualitate actualis Sacerdotii respectu exterorum in actu
præsentationis; An dicta qualitas censeatur, etiam volita ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

ptista Ceriolus suffultus sola nominatione Præpositi sæcularis, sub qua gratiam Apostolicam impetraverat pro Præsentato cum derogatione alterius medietatis vocum; prout idem servatum fuit in præcedenti ultimo statu, ut supra fuit animadvertum; Quod autem tam certum est in jure, quam quod pro veritate debeat haberi id quod non observatum solum pluries fuit, sed in contradictorio certamine judicatum etiam reperitur? per ea, quæ tradit *Rota in Mediolanen. Prioratus super qualitate agnatio* 18. Junii 1703. *S. Omnem coram R. P. D. meo Scotto, & in Casertana Beneficii* 13. Decembris 1709. *S. Neque coram Reverendissimo Kaunitz.*

Spreta prorsus contraria observantia, quæ minùs juridicè colligebatur exadverso à pluribus actibus rursus repetitis; siquidem status anni 1481. tamen præferat Præpositum præsentasse unà cum vicinis, adhuc indicat etiam quod ipse contradistinctè ab istis vocatur Patronus, & simili modo nominaverit Paulum della Fossa; Alter anni 1564. non probat interventum Præpositi Sæcularis, sed solius Guardiani Religiosi, quem intervenire consuevisse uti caput, & pro sola directione, de qua sermo habetur in *decisione R. P. D. mei Lancetta S. Aut allegatur*; Alter anni 1698. remansit sine effectu, quia tunc per vacationem in Curia fuit de Cappellania provivus Joannes Carolus della Porta; & tandem ultimus anni 1703. apprimè retorquetur, quia in eo Præpositus Sæcularis præsentationem peregit pro integra sua medietate seorsim à vicinis, qui unà cum Superiori Religioso collegialiter præsentaverant: Quapropter nemo non agnoscit, quam parum fidentum sit memoratis actibus pro efformanda quasi possessione præsentandi pro quæ documenta adeò nitida requiruntur, ut nil penitus eis objici possit juxta elementarem propositionem, de qua *Rota in dicta Melevisana juris patronatus* 13. Januarii 1708. *S. Finali coram bon. mem. Omanna, cum aliis in dicta Papien. Rectoria* 10. Decembris anni proximi præteriti *S. Et in universum coram Me.*

Et ita utraque &c.

ARGUMENTUM.

Requisita à Fundatore in limine foundationis Canonicatus qualitate actualis Sacerdotii respectu exterorum in actu præsentationis; An dicta qualitas censeatur etiam volita respectu consanguineorum, vel potius sufficiat, quòd isti ad effectum obtinendi Canonicatum, promoveri possit infra annum, quando nullus eorum est actu Sacerdos, & an cum Consanguineis sit quoad hoc dispensandum?

SUMMARIUM.

- 1 *Beneficium respectu extraneorum potest esse actu Sacerdotale, respectu verò eorum de sanguine non actu Sacerdotale.*
- 2 *Papa in provisionibus Apostolicis solet servare leges appositas in fundatione, sed limita, ut ibi.*
- 3 *Papa facilius dispensat cum eis, qui sunt proximi atati requisite. Amplia, ut ibi.*

CASVS XV.

SEquens facti series exposita fuit in Sac. Congregatione Concilii. Maria Farrochi de loco Capranicæ sub ultimo ejus Testamento, quod condidit de anno 1647. relicto hærede usufructuario Joanne Stalpello ejus viro, post hujus obitum demandavit, ut ex omnibus suis bonis erigeretur unus Canonicatus in Ecclesia Collegiata Sancti Joannis primodiæni loci, ac voluit jussu nominandi Canonicum pro tempore spectare ad Capitulum, & Canonicos ejusdem Collegiatae, ea adjecta lege -- *li quali non possono nominar Canonico, il quale non sia Sacerdote nell'atto, che sarà nominato &c. e caso, che detto Giovanni suo marito in vita sua si contentasse erigere il detto Canonicato, e l'usufrutto di dd. suoi beni volesse applicarlo al detto Canonico, & rinunciarlo, dice, e dichiara, che sia in suo arbitrio l'elezione del Canonico per questa prima volta, e possa anche eleggerlo, anchorche*

che non sia Sacerdote. E venendo poi la vacanza di detto Canonico per morte di detto Canonico così eletto, spetti la nominazione al Capitolo di San Giovanni nel modo, come si è detto di sopra. Dichiaro di più, che venendo il caso dell'elezione di detti Canonici, il Capitolo sia tenuto nominare al detto Canonico Sacerdote, quando ci siano di casa Scalpelli descendentibus però della linea solamente masculina, esclusa la femina di Francesco, e Paolo figli del qu. Cesare Scalpelli, e quando vi fossero Sacerdoti dell'una, e l'altra linea ugualmente meritevoli, rimette in tutto, e per tutto all'arbitrio del medesimo Capitolo l'elezione di chi più gli parerà, e non essendovi di dette linee, similmente vuole, che sia in arbitrio del medesimo Capitolo di eleggere chi Sacerdote più gli parerà, e piacerà -- Injuncto tandem onere eidem Canonico celebrandi, seu celebrari faciendi, ac obeundi omnes functiones, quæ peraguntur à reliquis Canonicis dictæ Collegiæ, atque ulterius celebrandi quinque Missas pro anima ipsius Testatrix infra octavam omnium Defunctorum, & in casu legitimi impedimenti in hebdomada subsequenti, vel ad summum per totum mentem Novembris.

Vacavit nuper dictus Canonatus de Mense Maji prope defluxo per obitum extra Curiam Stephani Porti, ad eumque Capitulum nominavit Petrum Scalpillum Sacerdotem de Familia contemplata, & Canonicum supradictæ Collegiæ, sed is ætate pressus, & quia non vult Canonatum, quem possidet dimittere, nominationem prædictam recusavit. Propterea Joseph Scalpillus Clericus vigesimum quartum annum agens, supplicationem porrexit Datarie pro gratia obtinendi Canonatus prædicti vacati in Mense Secundi Apostolicæ reservato, ac sibi debiti tanquam Descendenti de Familia de Scalpellis contemplata à Testatrice. Remissa autem d. supplicatione ab Eminentiss. Prodatario ad Sac. Congregationem Concilii, fuit ibi disputatum dubium -- An sit locus petitiæ dispensationi --

1. Cui affirmativè respondendum sentiebam studens in una Sutrina Canonatus apud R. P. D. meum Petra; Dummodo infra annum promoveri se faciat ad Sacerdotium. Quoniam in primis qualitatem

Sacerdotalem in casu præsentis non videtur requiri in actu nominationis, quoad descendentes de Familia de Scalpellis, prout demandatur respectu aliorum exteriorum ex eo, quod Testatrix in designata nominatione dd. descendentium omisit repetere illa verba nell'atto, quæ adjecterat in nominatione aliorum, ac ideo videtur sufficere Personæ nominandæ aptitudinem; ut infra annum promoveri possit ad Sacerdotium. Nec est quid, novum, quod Beneficium respectu extraneorum sit actu Sacerdotale, respectu vero eorum de Sanguine non sit actu Sacerdotale. Rot. in Gerunden. Jurispatronatus 4. Febr. 1715. S. Hinc cessat, & 1. Julii ejusdem anni S. Non obstat coram R. P. D. Lancetta.

Sed etiam omisso, quod respectu etiam dictorum descendentium Canonatus ipse sit actu Sacerdotalis, ad huc ille venit adjudicandus Oratori, & cum hoc est dispensandum, quia licet Papa in Apostolicis Provisionibus soleat servare leges appositas in fundatione, & concedere Beneficia illi Personarum generi, & cum iisdem qualitatibus à Fundatoribus injunctis. Rot. in Leodien; seu Aquisgranen 22. Junii 1703. coram Rev. D. Molines, & responsum fuit à Sac. Congregatione Concilii in Pampilonen. Beneficii de Tafalla 16. Martii 1709. Attamen aliquando solet dispensare, juxta aliqua concurrente causa, qualis esset, si nullus alius qualificatus aspiraret ad Beneficium, & providendus sit conjunctus Patrono, prout in his terminis docet Corrad. tradens. Indultum similis dispensationis, in prax. benef. lib. 4. cap. 6. num. 12. & lib. 2. cap. 10. nu. 59. & seqq. Quæ causæ videntur ad amissum suffragari Oratori, qui licet non sit de propria familia Fundatricis, tamen est de Familia illius viri à Fundatrice specialiter prædilectæ, & contemplata, ac ulterius decorata prærogativa prælationis ad præsentationem passivam; Quis enim dixerit, quod si Fundatrix prævidisset hunc casum, nollet dispensari cum oratore, qui intrà paucos Menses cum Indulto veli arctatus assequi potest Sacerdotium, cum alioquin verum sit, quod tradunt DD. quod Papa facilius dispensat cum similibus providendis proximis ætati requisitæ. Corrad. in praxi dispensat. lib. 4. c. 1. num. 22. Fortius verò dum nullus

adeft contradictor qualificatus, qui concurrat quemadmodum, Sac. Cong. Concilii in casu fortiori dispensandum censuit cum proviso de Beneficio Sacerdotali in ætate annorum 20. cum clausula, ut adveniente tempore se promoveri faceret ad Sacerdotium, & interim onera adimplerentur, ut in *Parmen. dispensationis 12. Aprilis 1710.*, ac notabilis est decisio 216. par. 2. *recen.*, ubi Papa dispensavit cum Clerico ad obtinendum Beneficium Presbyterale actu etiam existente contradictore, qui ceteroquin nec quidem habebat eam qualitatem. Ceterum Capitulum, clarum est, non esse legitimum Contradictorem in provisionibus Beneficiorum, dum collatio hujus Canonicius spectat ad Sedem Apostolicam attenda illius vacatione in Mense Maji reservata, eo quod agatur de Jurepatronatus Ecclesiastico, utpote spectante ad Capitulum Collegiatæ, unde subijcitur regula Mensium 8. *Cancell. Garz. de Benefic. par. 5. cap. 1. num. 554. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. Gloss. 18. num. 5.*, & illud interesse habendi Sacerdotem est valde remotum, in casu brevi submovendum cum assumptione Sacerdotii Oratoris. Idcirco tradunt DD. Practici, quod quando conceditur hujusmodi dispensatio, apponi solet in litteris de Stylo Datarie clausula, ut interim Canonicius deserviat per substitutum ab Ordinario approban. *Amayden. de Styl. Datar. lib. 1. cap. 16. §. 1. num. 37.*, & *seq.*, *Corrad. in prax. dispens. lib. 4. cap. 2. num. 30.*, & *seq.* *Rota de execut. litterar. Apostolic. par. 1. cap. 6. num. 390.*

Tandem non obstat, quod orator non petierit dispensationem à Papa, sed gratiam dumtaxat; si quidem sufficit, quod in supplicatione narravit qualitatem actualis Sacerdotis in Canonicius; Unde gratiam petendo implicite dispensationem quoque petiisse videtur; Ultra quod hæc non dicitur propriè dispensatio, sed Indultum, ut inquit *Corrad. in supradicta formula prax. Beneficial. lib. 4. cap. 6. n. 12.* Et ita resolutum fuit ab eadem S. Congregatione in Sutrina Canonicius 28. *Novembris 1711.*

ARGUMENTUM.

Mandante Fundatore, quod ad Canonicius erectum in Ecclesia Collegiata, aut Cathedrali presentandus sit aliquis in Sacris constitutus, sive Presbyter, qui debeat celebrare, aut celebrari facere Missas, an hujusmodi Canonicius sit Sacerdotalis; Et quid si qualitas Sacerdotalis fuisset Canonicius adjecta post ejus erectionem?

SUMMARIUM.

- 1 Canonicius Ecclesiarum, sive Collegiatarum, sive Cathedralium de jure communi non exigunt Ordinem Sacrum, nec Sacerdotalem; quid autem post Concilium Tridentinum? Vide num. 2.
- 3 Canonicius erectum in Ecclesia Collegiata non esse Sacerdotalem ex quibus arguatur; Vide ibi, & num. 4.
- 5 Canonicius semel erecto qualitas Sacerdotalis amplius apponi non potest.
- 6 Canonicius erectus in Ecclesia Cathedrali pro uno Presbytero, an sit Sacerdotalis?

CASUS XVI.

Quidam fundavit in Ecclesia Collegiata Canonicius A. cum reservatione Jurispatronatus tam activi, quam passivi favore suorum consanguineorum quos summopere diligebat ea adjecta conditione, quod consanguineus presentandus debeat esse in Sacris constitutus, seu Presbyter qui celebrare, aut celebrari facere debeat Missas pro ejus Anima; & casu, quo non adfit Consanguineus ita qualificatus, dedit Patronis liberam facultatem presentandi etiam extraneum; dummodo iste sit in Sacris constitutus, seu Presbyter; Quæritur an hujusmodi Canonicius sit Sacerdotalis?

Videtur respondendum affirmativè, tum quia fuit erectus in Collegiata ubi Canonicius solent esse Presbyterales; tum quia Fundator expressè voluit presentandum esse Presbyterum eique injunxit